

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Reseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Обществено доверие и имидж на правосъдието

*Индивидуална и
институционална употреба
на социалните медии в
рамките на съдебната власт*

Доклад на ЕМСС 2018—2019 г.

Настоящата публикация е изготвена с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“ на Европейския съюз. ЕМСС носи пълна отговорност за съдържанието на настоящата публикация и то не следва да се разглежда като мнение на Европейската комисия по никакъв начин.

Съдържание

ГЛАВА I – ВЪВЕДЕНИЕ	4
А. Преамбюл	4
Б. Аргументация и описание на Доклада за 2018 – 2019 г.	4
1.1. Парадигма	6
1.2. Какво беше свършено миналата година	6
1.3. Бъдещи проекти, предлагани от екипа на проекта	7
1.4. Цели на проекта	8
1.5. Крайни продукти	9
1.6. Резултати	9
1.7. Граници на проекта	10
1.8. Съгласуваност с други проекти или работа, извършена от други организации	10
1.9. Рискове	11
1.10. Методология, външни входящи и изходящи данни	11
1.11. Координация на проекта	12
1.12. Хронология	12
ГЛАВА II – НАСОКИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ ОТ ОТДЕЛНИ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ	13
2.1. Предимства и недостатъци на употребата на социални медии: Права и рискове	13
2.2. Идентификация на съдиите в социалните медии	13
2.3. Съдържание и поведение в социалните медии	14
2.4. Приятелства и връзки в социалните медии	14
2.5. Употреба на социални медии за събиране на доказателства и неправни изследвания	14
2.6. Поверителност и сигурност в социалните медии	14
2.7. Обучение	15
ГЛАВА III – НАСОКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА УПОТРЕБА НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ	16
3.1. Защо да използваме социалните медии институционално – цели и съдържание	16
3.2. Недостатъци	17
3.3. Комуникационни стратегии за социални медии	18
3.4. Видове социални медии и канали	18
3.5. Настройки за поверителност при институционална употреба на социални медии и фалшиви страници; принос – краен продукт или просто краен продукт?	18
3.6. Как да се справим със (злонамерени или презрителни) коментари?	18
3.7. Мониторинг на социалните медии	19

3.8. Език.....	19
3.9. Персонал и бюджет (критерии).....	19
3.10. Употреба на социални медии в съдебните зали.....	20
ГЛАВА IV – КОМУНИКАЦИЯ С ДРУГИ КЛОНОВЕ НА ВЛАСТТА: ВЪЗМОЖНИ ТЕМИ.....	21
ГЛАВА V – ЗАКЛЮЧЕНИЯ И БЪДЕЩИ ПЛАНОВЕ.....	23
5.1. Препоръки.....	23
5.2. Институционална комуникация.....	23
5.3. Комуникация чрез съдии и прокурори.....	23
5.4. Бъдещи планове.....	24
5.4.1. Комуникация с академичните среди и изследователи.....	24
5.4.2. Комуникация с юристи.....	24
5.4.3. Комуникация с други клонове на властта.....	25
5.4.4. Протоколи за комуникация с влиятелни участници.....	25
5.5.4. Употреба на ясен език в цялата комуникация на съдебната власт.....	25
5.5. Заключение.....	25
Приложение	

ГЛАВА I – ВЪВЕДЕНИЕ

А. Преамбюл

Проектодокладът за 2018 – 2019 г. е вторият етап от проекта на ЕМСС: „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, в съответствие със Стратегическия план на ЕМСС за 2018 – 2021 г. Целият проект има за цел да рационализира външната и вътрешната комуникация на системата на съдебната власт.

Първият етап, Докладът на ЕМСС за 2017 – 2018 г., очерта основните работни хипотези и посочи някои препоръки относно проучванията на общественото доверие чрез употребата на медии от страна на съдебната власт, като създаде комуникационна стратегия, обучение за придобиване на комуникационни умения, вземайки предвид социалните медии, с отличителен подход от страна на съдебната власт и комуникация с широката общественост.

Докладът за 2018 – 2019 г. предвижда разработване на комуникационни насоки, необходими на съдиите и прокурорите при употребата на социални медии, и допълнително – насоки, необходими за изготвяне на принципите, които да бъдат взети предвид в институционалната комуникация с граждани и други институционални участници. Планира се разработване на инструменти, които да обединят принципите на прозрачност, достъпност и съдебно образование. В края на доклада са направени препоръки за включване на прогнози за бъдещи действия, които ще бъдат извършени в рамките на проект „Обществено доверие и имидж на правосъдието“.

В. Аргументация и описание на Доклада за 2018 – 2019 г.

Прозрачната, отчетна и независима съдебна власт е една от предпоставките за правилното функциониране на върховенството на закона и правото на справедлив, своевременен и ефективен процес от страна на независим и безпристрастен съд, както се предвижда в закона. Прозрачността следва да включва и достъп до информацията относно съдебния процес за насърчаване на общественото доверие в участниците в него.

Доверието е основата на всеки успешен процес, без значение дали е частен, или държавен. Съдебната власт не се съревновава с другите клонове на властта, но следва да се отчете, че доверието е основа за установяване на истинско признание на нейната независимост в начина ѝ на функциониране. Доверието, също като уважението, не може да се изисква, а трябва да бъде спечелено въз основа на начина, по който функционира съдебната власт. Това трябва да включва всички участници в процеса, включително прокурори и съдебни служители. Следва да се признае, че е невъзможно да се постигне пълно увеличение и подобрене на доверието в съдебната власт без да се изгради доверие в институциите като цяло.

За да се спечели доверие, е необходима ефективна и ясна комуникация от страна на съдебната власт. Широката общественост и другите клонове на властта трябва да са напълно информирани за нейната дейност. Цифровизираните и динамични социални медии създават взаимозависимост и играят ключова роля, за да се гарантира, че посланията на съдебната власт са чути. Този проект цели да отговори на разпознатата необходимост съдебната власт да адаптира комуникационните си умения към нуждите на 21 век. Настоящият доклад идентифицира някои от основните принципи, които да бъдат взети предвид при употребата на социални медии както от институции от съдебната власт, така и от отделни съдии и прокурори.

ЕМСС осъзнава това и затова нейният Стратегически план за 2018 – 2021 г. отново подчертава (наред с другото), че „Съдебните съвети или подобни независими органи трябва да правят всичко по силите си, за да гарантират поддържането на открита и прозрачна правосъдна система, за да запазят върховенството на закона“¹. Откритата и прозрачна правосъдна система е допълнителна предпоставка за създаване и поддържане на общественото доверие в съдебната власт, което от своя страна е основен елемент от легитимността на съдебната власт.

Стратегическият план също споменава, че ЕМСС има желание да инициира диалог относно върховенството на закона и ролята на съдебната система в демокрацията. Един от основните въпроси, който ще бъде обсъден по темата, е ролята на съдебните съвети като гаранتي на независимостта на съдебната власт. Проучването сред съдиите от 2016 г. сочи, че те не се чувстват уважавани от другите държавни власти. В последното проучване Флаш Евробарометър № 447 (април 2017 г.) относно възприятието на широката общественост за независимостта на съдебната власт, намесата от страна на политиците и правителството се споменава най-често като причина за негативното възприемане на независимостта на съдебната власт.

При установяване на целите, предложени чрез проект „Обществено доверие и имидж на правосъдието“ на ЕМСС, Докладът за 2018 – 2019 г. акцентира върху две основни теми:

НАСОКИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ ОТ ОТДЕЛНИ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ, която взема предвид следното:

- Предимства и недостатъци на употребата на социални медии: Права и рискове
- Идентификация на съдиите в социалните медии
- Съдържание и поведение в социалните медии
- Приятелства и връзки в социалните медии
- Употреба на социални медии за събиране на доказателства и неправни изследвания
- Поверителност и сигурност в социалните медии
- Обучение

Набелязаните цели са следните:

- Подобряване на вътрешната и външната комуникация
- Споделяне на редовна и последователна информация
- Развиване на задоволителна организационна култура
- Разбиране на ролите и отговорностите
- Повишаване на продуктивността и ефективността
- Съдебната власт да се чувства значима и ценена при популяризиране на работата ѝ, за да бъде защитена системата

НАСОКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА УПОТРЕБА НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ, която взема предвид следното:

- Защо да използваме социалните медии институционално – цели и съдържание
- Недостатъци
- Комуникационни стратегии за социални медии
- Видове социални медии и канали
- Настройки за поверителност при институционална употреба на социални медии и фалшиви страници; принос – краен продукт или просто краен продукт?

¹ Стратегически план на ЕМСС 2018 – 2021 г., стр. 2:
https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Paris/encj_4_year_plan_2018_2021_adopted_ga_2017.pdf

- Как да се справим със (злонамерени или презрителни) коментари?
- Мониторинг на социалните медии
- Език
- Персонал и бюджет (критерии)
- Употреба на социални медии в съдебните зали

Набелязаните резултати са следните:

- Създаване на продуктивни връзки с други участници и широката общественост
- Редовен институционален контакт
- Обществена осведоменост
- Образование и отговорности
- Насоки и постоянство при предоставяне на информация

1.1. Парадигма

Разглеждайки заглавието на проекта „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, проведен през 2017/2018 г., основната цел на екипа на проекта беше да акцентира върху важността от комуникация от страна на и относно съдебната власт.

Екипът смяташе, че за целите на проекта общественото доверие следва да се анализира в по-голяма степен от гледна точка на това как да се подобри и надгради имиджът на съдебната власт посредством писмена и устна комуникация, отколкото чрез измерване. От гледна точка на измерване на общественото доверие екипът на проекта единствено препоръча употребата на количествени и качествени проучвания минимум на всеки три години, определяйки съответните заинтересовани страни и идентифицирайки тези лица и органи, които съдебната власт трябва да разгледа, за да повлияе на общественото доверие. Модел на евентуално проучване сред потребителите на съдебни услуги ще бъде формулиран от Екип 1 на проекта, занимаващ се с независимостта, отчетността и качеството на съдебната власт.

Настоящият доклад за 2018 – 2019 г. ще продължи със същата работна хипотеза, както предходния доклад от 2017 – 2018 г., както е представено по-горе.

1.2. Какво беше свършено миналата година²

Миналогодишният проект разгледа как основните препоръки от проект „Общество и медии“ са изпълнени в различни държави. Съответно настоящият проект не обхваща тази тема.

Той разгледа и теми като: *Как да изготвим комуникационна стратегия?* (описание на най-важните изисквания, съдържание и форма на комуникационната стратегия, предоставяйки модел и оценявайки основните рискове; *назначаване на говорител* (който следва да е специалист по комуникации; профил на съдията/прокурора говорител; независимостта на съдията/прокурора говорител; необходимостта от протоколи/регламенти/споразумения относно това кой ще бъде отговорен, ако даден въпрос попада в обхвата на отговорността на различни лица); *обучение за придобиване на комуникационни умения* – протокол за комуникация в кризисни ситуации (определение, примери, препоръки); *аудио и визуални записи в съдебните зали и по време на срещи на съдебния съвет* (положителни резултати и възможни недостатъци, примери за най-добри практики, препоръки); *процедури за защита на независимостта на съдебната власт и отделните съдии и прокурори* (действащи процедури, осведомяване на обществеността относно

² „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, Доклад за 2017 – 2018 г. на ЕМСС, <https://www.ency.eu/articles/72>.

защитата на независимостта, препоръки); *достигане до широката общественост* (примери за въведени най-добри практики).

1.3. Бъдещи проекти, предлагани от екипа на проекта

Проектът на ЕМСС „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, проведен през 2017/2018 г., продължи със своята цел да достигне максимални стандарти за вдъхване на доверие в обществеността при оценяване на съдебната власт и подобряване на имиджа ѝ.

Допълнителни теми се считат за необходими и са предложени в последната глава от доклада по темата, обхващаща бъдещи проекти. Това са:

I. Изграждане на доверие в институциите като цяло и комуникация с други клонове на властта.

Както заключихме в Глава 3 на предходния доклад относно общественото доверие и имиджа на правосъдието, трудно е, ако не и невъзможно, доверието в съдебната власт да бъде значително повишено без повишаване на доверието в институциите като цяло. Вземайки предвид опита на някои посткомунистически държави, в които нивото на доверие в институциите като цяло е ниско и където обективната независимост на съдебната власт наскоро беше оспорена от други клонове на властта, като превантивна мярка за други държави, екипът на проекта препоръчва въвеждане на набор от насоки.

Екипът на проекта предложи проект на такива насоки, който да представлява продължение на проекта догодина.

II. Насоки за най-добри практики с други юристи

Признавайки важността на комуникацията с други професионалисти в правната сфера и влиянието, което те могат да упражнят върху общественото доверие и имиджа на правосъдието, екипът на проекта препоръчва изготвяне на насоки чрез качествени групи, включващи съдии/прокурори и адвокати. Как да бъдат разработени и проведени подобни насоки се препоръчва като тема на продължение на проекта.

III. Протокол за взаимоотношения с лицата, които се считат за най-влиятелни участници по отношение на насърчаване на общественото доверие и имиджа на правосъдието.

Най-влиятелните участници са тези, които имат желание да участват и в най-сложните или чувствителни ситуации. Те могат да са политици, репортери, съдии/прокурори или такива, които са добре познати в социалните медии, преподаватели по право и др. Съдебната власт следва да идентифицира тези участници, които могат да повлияят на широката общественост.

Екипът на проекта препоръчва на съветите да се стремят да създадат протоколи с подобни участници, а начинът, по-който това следва да се случи, ще се счита за тема на продължение на проекта.

IV. „Корпоративната употреба на социални медии“

Екипът на проекта предложи продължението му да разгледа разработването на насоки за употреба на социални медии за различни институции в рамките на съдебната власт, за да се повиши общественото доверие и да се подобри имиджът на правосъдието.

V. Насоки за употреба на социални медии от отделни съдии/прокурори (чиновници) и определяне на медиен съветник

Широко разпространената употреба на социални медии като средство за комуникация дори сред съдиите и прокурорите не може да бъде игнорирана и затова е препоръчително да се изготвят

насоки за употребата им. Те нямат за цел да ограничат употребата им или свободата на словото, а да повишат постоянството в начина, по който се използват. По този начин следва да се насърчи по-внимателен подход във връзка с употребата на социални медии чрез идентифициране и подчертаване на рисковете, включително тези, които биха могли да доведат до дисциплинарни мерки. Може да се разгледа определянето на медиен съветник. Подобна тема се препоръчва за разглеждане като продължение на проекта.

Предложени проекти за 2018 – 2019 г.

Всички предложени теми не могат да бъдат обхванати в една година. Поради тази причина екипът на проекта е избрал да развие най-належащите теми:

- 1. Корпоративната употреба на социални медии от институциите в рамките на съдебната власт;
- 2. Насоки за употреба на социални медии от отделни съдии/прокурори (чиновници) и определяне на медиен съветник;
- 3. Инструменти за комуникация с други клонове на държавната власт.

Предложени проекти за 2019 – 2020 г.

- 1. Протоколи за взаимоотношения с лицата, които се считат за най-влиятелни участници по отношение на насърчаване на общественото доверие и имиджа на правосъдието;
- 2. Насоки за най-добри практики с други юристи;
- 3. Брандиране на правосъдието (?) – тази тема не е предложена за продължение, но си заслужава да бъде разгледана в бъдеще.
- 4. Организиране на конференция с представители на други държавни власти относно комуникационните инструменти, разработени през 2018/2019 г.

1.4. Цели на проекта

Темите относно правосъдие, общество и взаимоотношенията помежду им, връзките сред юристите и държавните власти, както и създаването на най-добрите начини на комуникация, представляват тема от специален интерес за ЕМСС и всички европейски съдебни власти, тъй като те са изправени пред сходни предизвикателства в тази сфера.

Тъй като идеята, че съдебната власт трябва да комуникира единствено посредством своите решения, вече е отхвърлена и в резултат на заключенията от предходния проект *„Обществено доверие и имидж на правосъдието“*, въпросът *„защо съдебните власти в Европа следва да се фокусират върху важността на общественото доверие и реалния имидж на правосъдието“* е напълно легитимен.

Следователно основните цели на настоящия проект са следните:

1. – да идентифицира пропуските в комуникацията и да подобри връзките и комуникацията между съдебната власт и другите клонове на държавната власт;
2. – да подобри употребата на социални медии от отделни съдии/прокурори, за да се допринесе за по-добрия имидж на правосъдието и за предотвратяване на възможни дисциплинарни мерки или евентуални вреди, свързани с имиджа на правосъдието;
3. – да подобри употребата на социални медии в рамките на съдебната власт от съдебните съвети и други подобни органи, за да се подобри имиджът на правосъдието и от страна на съдилищата и прокуратурите.

В бъдещ проект ще разгледаме основните цели на необхванатите теми:

4. – да се идентифицират най-добрите практики и да се насърчат стратегии за комуникация и сътрудничество с най-влиятелните участници по отношение на повишаване на общественото доверие и имиджа на правосъдието;

5. – да се подчертае важността от справедлива комуникация сред юристите, да се идентифицират най-добри практики по отношение на насоки за комуникация между съдии/прокурори и други юристи;

6. – Популяризиране и проектиране на „марката“ на правосъдието за подобряване на имиджа му.

1.5. Крайни продукти

Доклад, съдържащ:

- Преглед и анализ на необходимостта от подобряване на комуникацията с други държавни власти.
- Препоръки по отношение на взаимоотношенията и комуникацията с други клонове на властта – как да се изготвят насоки за най-добри практики.

В допълнение, идентифициране на основните принципи по отношение на социалните медии и политиката за изграждане на социални мрежи³.

- Споделяне на най-добри практики за употреба на социални медии от страна на институции в рамките на съдебната власт.
- Споделяне на най-добри практики за употреба на социални медии от отделни съдии и прокурори⁴.
- Препоръки за употреба на социални медии в рамките на съдебната власт от страна на институции (съдебни съвети и други подобни институции, съдилища и прокуратури).
- Възможни препоръки за бъдещо включване при изготвяне на препоръките за употреба на социални медии от отделни съдии и прокурори, както и развитие на институцията на медийния съветник.

Докладът по проекта може да се използва от национални съдебни органи, съдебни съвети (други подобни институции) и други държавни органи при оценка на техните методи на комуникация, съответно за изготвяне на насоки за употреба на социални медии в институции в рамките на съдебната власт и от отделни съдии/прокурори.

1.6. Резултати

Незабавни резултати: подобряване на знанията за това какви действия да бъдат предприети за увеличаване на общественото доверие и подобряване на имиджа на съдебната власт

³ https://www.cacp.ca/law-amendments-committee-activities.html?asst_id=844

⁴ http://www.familylaw.co.uk/system/redactor_assets/documents/491/Blogging_by_Judicial_Office_Holders.pdf
<https://lawreview.law.miami.edu/wp-content/uploads/2011/12/Why-Cant-We-Be-Friends-Judges-Use-of-Social-Media.pdf>

посредством инструментите, предложени в проекта, преодолявайки възможните проблеми, възникнали по време на изпълнението, с подкрепа от екипа на проекта.

Дългосрочни резултати: подобро ниво на обществено доверие в публичните институции като цяло, както и конкретно в съдебната власт.

1.7. Граници на проекта

Какво няма да бъде включено в резултатите (какво няма да бъде реализирано): Проектът не предоставя подробен анализ на съществуващите национални системи по темите, но взема предвид националния опит на всеки от участниците в проекта.

Проектът не оценява съответствието на националните съдебни системи с евентуалните препоръки, предложени от екипа на проекта.

Въпреки че обективната и субективната независимост на съдебната власт е тясно свързана с общественото доверие, както е видно от резултатите от проекта на ЕМСС относно независимостта, отчетността и качеството на правосъдието, настоящият проект няма да се намесва в целите на проекта за независимост.

1.8. Съгласуваност с други проекти или работа, извършена от други организации

Относно употребата на социални медии

- **Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН)** също стартира проект, който ще разгледа индивидуалната употреба на социални медии от съдиите. ЕМСС взе участие на тяхната експертна среща по темата за употребата на социални медии от съдии във Виена, Австрия, на 5 – 7 ноември 2018 г. Румънският координатор на настоящия проект представи основните елементи на предходния доклад за общественото доверие и имиджа на правосъдието, приет от ЕМСС, със специален фокус върху някои елементи на институционалната употреба на социални медии⁵. Заключениета от експертната среща не са налични, тъй като те ще бъдат приети на Срещата на високо равнище на Глобалната мрежа за съдебен интегритет на 18 – 19 ноември в Доха, Катар⁶. Екипът на проекта покани СНПООН на срещите на същата тема и използва наръчника за дискусии, изготвен от СНПООН за нейната експертна среща с позволение на институцията. Изразяваме своите специални благодарности към СНПООН за любезната подкрепа.
- **Reseau francophone des Conseils de la Magistrature Judiciaire** също разработи проект относно индивидуалната употреба на социални медии от съдии, приет на 23 ноември 2018 г.⁷. Белгийският координатор на настоящия проект беше част и от този проект и информира екипа на проекта относно резултатите, които бяха взети предвид при изготвяне на доклада.

Относно взаимоотношенията с други клонове на властта

- ЕМСС беше поканена от **FRA (Агенция на Европейския съюз за основните права)** да участва във Форума за основните права, 25 – 27 септември, Виена, Австрия⁸, на открито

⁵ <https://www.unodc.org/ji/en/events/index.html>.

⁶ Пак там.

⁷ <https://rfcmj.com/fr/actualites>, <https://rfcmj.com/fr/actualites/article/rapport-portant-sur--les-reseaux-sociaux-et-la-magistrature--un-magistrat-branche--a-quelles-conditions--.16>.

⁸ https://www.fundamentalrightsforum.eu/en/fr/frf_programme

заседание по темата „Защита на върховенството на закона чрез насърчаване на разбиране и уважение към съдебната независимост и отчетност“. Румънският координатор на настоящия проект участва заедно със Секретариата на ЕМСС и заключенията бяха публикувани на уебсайта на организацията.⁹

- ЕМСС беше част от програмата на **ЕJTN (Европейска мрежа за съдебно обучение)** относно върховенството на закона¹⁰. Румънският координатор на настоящия проект беше един от координиращите експерти, отговорен за семинарите за лидери¹¹, който участва и като говорител и фасилитатор в работни групи по темата за комуникацията и доверието. Президентът на ЕМСС, г-н Кийс Стерк, беше един от говорителите на семинара за членове на съдебни съвет по темата за независимостта и ролята на съдебните съвети в защитата на независимостта на съдебната власт. Някои документи, презентации и доклади, изготвени от експертите, са полезни за темата за комуникацията с други клонове на властта.

1.9. Рискове

- Преследване на прекомерно амбициозна цел с оглед на съществените различия между съдебните системи и съдебните култури, което да доведе до неуспех при създаването на набор от най-добри практики.
- Нежелание на съдебните съвети да приемат препоръките в контекста на проекта.
- Нежелание от страна на съдебните системи на ЕС да приемат заключенията на проекта.
- Сложността на предложените теми надхвърля периода, определен за настоящия проект през 2018 – 2019 г. (поради тази причина екипът на проекта предложи от самото начало той да бъде удължен до следващата година). Както е видно от следващите части на доклада, наръчникът за най-добри практики с други клонове на властта не е довършен и екипът на проекта предлага продължение на темата през следващата година само с още един наръчник за най-добри практики, а именно този за сътрудничество с други юристи.

1.10. Методология, външни входящи и изходящи данни

- Събиране на цялата необходима информация за анализ на предложените теми в рамките на документите/предходните проекти на ЕМСС и в други приложими международни документи и комуникационна библиография.
- Подготовка на срещите от координаторите – установяване на съответните подтеми за всяка насока и обсъждането им с екипа на проекта. Адаптирана форма на методологията „снежна топка“¹² за изготвяне на заключения, по-конкретно разделяне на екипа на проекта в подгрупи, които да отговорят за всяка подтема и да дебатираат заключенията на подгрупите в пленарно заседание до постигане на консенсус. За този метод е доказано, че е изключително ефикасен и приобщаващ, като всеки член на екипа има ценен принос по темата. Както наблюдавахме, за всяка насока са необходими поне две срещи – една за установяване на подтемите и обсъждането им в подгрупи, и втора – за обсъждането им в пленарни заседания. Поради тази причина екипът на проекта предлага за доклада за 2019

⁹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/frf-2018-harvest-encj-rule-of-law_en.pdf.

¹⁰ <http://www.ejtn.eu/News/EJTN-launches-its-new-Rule-of-Law-Project/>.

¹¹ <http://www.ejtn.eu/Catalogue/EJTN-funded-activities-2019/Independence-and-Accountability-of-the-Judiciary-and-Effective-Judicial-Protection-RoL201903/>.

¹² Виж Наръчника на EJTN за методология на съдебното обучение в Европа, 2016 г.

– 2020 г. да се изготвят два вида насоки: приключване на насоките за най-добри практики с другите клонове на властта и изготвяне на насоки за комуникация с други юристи.

- Събиране на полезна информация и примери за най-добри практики относно начина, по който съветите са се справили с темите по проекта, проблемите, които са срещнали, и, ако е възможно на този етап, как това е повлияло/подобрило нивото на общественото доверие и имиджа на правосъдието в различните държави.
- Крайните продукти по проекта са двата наръчника за най-добри практики за индивидуална и институционална употреба на социални медии и някои предложени подтеми за наръчник за най-добри практики с други клонове на властта, който ще бъде изготвен догодина.

1.11. Координация на проекта

Координатори на групата на проекта:

Consiliul Superior al Magistraturii România – съдия *Andrea Annmaria Chis*

Conseil Supérieur de la Justice /Hoge Raad voor de Justitie/, Белгия – съдия *Christian Denoyelle*

Državno sudbeno vijeće / Държавен съдебен съвет на Хърватия – съдия *Damir Kontrec*

Секретари на групата на проекта:

Alina Barbulescu – CSM, Румъния и Gerd Van Den Eede – HRJ/CSJ, Белгия

Експерт: *Magor Kadar – Румъния*

1.12. Хронология

Работата на екипа на проекта беше разработена по време на обсъждания в четири срещи, който се проведеха както следва:

Първоначална среща – 17 – 18 септември, Букурещ

Втора среща – 3 – 4 декември 2018 г., Букурещ

Трета среща – 4 – 5 февруари 2019 г., Брюксел

Четвърта среща – 8 – 9 април 2019 г., Рим.

ГЛАВА II – НАСОКИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ ОТ ОТДЕЛНИ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ

В днешно време употребата на социални медии е ежедневен факт от модерния начин на живот. Ползите са значителни, но също и рисковете. Тези насоки целят да очертаят принципите и някои подробности, които да насочат съдиите за начина (вж. по-долу определението в настоящите насоки), по който отделните лица могат да се възползват от ползите, както и да са осведомени и да избягват рисковете от употребата на социални медии.

Съдиите могат да използват социални медии, но трябва да спазват поведение, което е в съответствие с етичните принципи на съдебната власт, позовавайки се на Принципите от Бангалор и Доклада за съдебната етика от 2009 – 2010 г. Като цяло не се прави разграничение в съдебната отговорност при употребата на социални медии и други медийни форми. Те трябва също да запомнят, че носят отговорност по всяко време пред своите ръководни органи.

Следователно:

2.1. Предимства и недостатъци на употребата на социални медии: Права и рискове

- Съдиите¹³ могат да използват социални медии, но трябва да спазват поведение, което е в съответствие с етичните принципи на съдебната власт, позовавайки се на Принципите от Бангалор и Доклада за съдебната етика от 2009 – 2010 г. Съдиите имат право да използват социални медии като аспект на свободата на изразяване на мнение. Използвайки социалните медии, съдиите споделят в модерния живот.
- Съдиите следва винаги да са осведомени за конкретните рискове от употребата на социални медии, като това да бъдат изложени на тормоз, профилиране, фишинг на данни, да станат жертва на изнудване и т.н. Съществува и повишен/значителен риск, че, споделяйки съдържание (например публикации, коментари, отбелязвания, харесвания, снимки и др.), съдията може да подрони своята репутация или репутацията на съдебната власт като цяло.
- Съдиите следва да използват социалните медии отговорно и трябва да са осведомени, че е налице незабавна, по-широка експозиция на всяка информация, която споделят в социалните медии, водеща до по-строг контрол. Ако се използват отговорно, социалните мрежи могат да осигурят по-голяма прозрачност и да повишат добрия/положителния имидж на съдебната власт.
- Съдиите носят отговорност за начина, по който използват социалните медии, и могат да бъдат подведени под отговорност пред своите ръководни органи.

2.2. Идентификация на съдиите в социалните медии

- Съдиите не следва да използват социалните медии за професионални цели¹⁴ под прякор или псевдоним.

¹³ За тези цели терминът „съдия“ включва и прокурорите.

¹⁴ В никой форум, в който сте идентифицирани като съдия.

- Въпреки че не следва да има забрана съдиите да използват псевдоними за лични цели, тази практика не се препоръчва.
- Прикриването на самоличността не следва да се използва с цел неетично или непрофесионално поведение.
- Няма разлика между ограничения и отворения достъп до профила в социалните медии; всяка информация, споделена в социалните медии, може да стане публична.
- Съдиите следва да подхождат с внимание при споделяне на лична информация (като например местоположение, телефонни номера, семейни взаимоотношения, снимки и др.), която би могла да ги изложи на риск.

2.3. Съдържание и поведение в социалните медии

- Оценете съдържанието преди да го публикувате и ако се колебаете, не го правете! Направете преценка преди да публикувате в социалните медии, вземайки предвид своя дисциплинарен/етичен/деонтологичен кодекс.
- Когато публикувате, мислете за бъдещето! Щом публикувате, вече е твърде късно: изгубили сте контрол. Вземете предвид факта, че Вашата публикация може да бъде експлоатирана от други лица. Периодично преразглеждайте и изтривайте дневника с дейността си (коментари, публикации, харесвания, отбелязвания, споделения и др.) в платформите на социалните медии.
- Правилата, които се прилагат към съдебните коментари или одобрения в медиите като цяло, са приложими и за социалните медии.

2.4. Приятелства и връзки в социалните медии

- Всички порядъчни онлайн взаимоотношения следва да са приемливи, ако разумният наблюдател не счита, че те могат да създадат потенциал или възприятие за влияние или предубеденост. Всички онлайн взаимоотношения или връзки, които могат да рефлектират отрицателно върху репутацията на съдебната власт, трябва да се избягват.
- При избора и поддържането на онлайн взаимоотношения е необходимо да се подхожда с внимание и грижа. Въпреки това онлайн взаимоотношенията и връзките не е задължително да се приравняват на тези в реалния живот.
- Онлайн връзките със страни, адвокати на страни и други участници във висящи дела следва да се избягват.
- Съдиите следва да упражнят своята преценка при избора на своите онлайн взаимоотношения и връзки, но не следва да се чувстват задължени да се ограничават до близки приятели или членове на семейството. Възможността конкретно лице да бъде участник във висящо дело не трябва сама по себе си да възпрепятства създаването на връзка. Процедурните решения, като например самоотвод, следва да се обмислят винаги, когато съществува възможност за нарушаване на проявата на безпристрастност.
- Непреките взаимоотношения или връзки с дадено лице (като например участие в едни и същи групи/общности/групи от приятели/групи по интереси в социалните медии) не са от същата важност като преките взаимоотношения или връзка с конкретното лице.

2.5. Употреба на социални медии за събиране на доказателства и неправни изследвания

- Не съществува разграничение между социални медии и останалите медийни форми (например телевизия или вестници).

2.6. Поверителност и сигурност в социалните медии

- Съдиите следва да са информирани и периодично да проверяват настройките за поверителност в платформите на социалните медии, в които са активни.
- Без значение колко усилия полага съдията за защита на лична или чувствителна информация (като местоположение, семейство, данни за контакт и др.), той/тя следва да подхожда с внимание при споделяне, защото тя може да стане публична.
- Ограниченията зависят от вида на конкретната социална медия и начина, по който съдиите я използват.
- Съдиите могат да позволят раздели за коментари в своите публикации. В случай на неподходящ принос, коментарите могат да бъдат модерирани/изтрети.

2.7. Обучение

- Съдиите следва да се включат в обучение за употребата на социални медии (което следва да им бъде предоставено като формално съдебно обучение). Формите на обучение могат да включват брошури, които да бъдат разпространени сред съдиите, семинари или онлайн курсове, в зависимост от необходимостта. Този вид обучение следва да се включи в учебната програма на юридическите специалности.
- Съдържанието на обучението следва да обхваща технически аспекти (като различните настройки за поверителност на различните социални платформи), аспекти от профилирането, проблеми с данните и как да образоват своите приятели и свързани лица относно рисковете от употребата на социални медии. По-конкретно следва да се повиши осведомеността за проблемите, които са типични за социалните медии.

ГЛАВА III– НАСОКИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА УПОТРЕБА НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ

Съдебната власт следва да обновява своите средства и системи за комуникация. Тъй като много хора използват (само) тези социални медии, съдебната власт също трябва да го прави, за да комуникира с различни целеви групи и широката общественост. Употребата на социални медии следва да повиши видимостта, публичността, прозрачността и достъпността на съдебната власт, както и да служи за образователни цели. Тя следва да съдейства за изграждане на обществено доверие и създаване или подобряване на модерния имидж на съдебната власт. Употребата на социални медии следва да бъде начин за бърза и пряка комуникация за адресиране на съобщения към целевата аудитория. Всъщност самата съдебна власт може да стане разпространител без да се нуждае от медия (като традиционните медии).

Традиционните медии също използват социалните медии за разпространение на информация. Поколения Y и Z могат да бъдат достигнати по този начин.

3.1. Защо да използваме социалните медии институционално – цели и съдържание

Употребата на социални медии изцяло насърчава и овластява професионалната дейност на съдебната власт. Отбелязва се, че останалите институции и клонове на властта постоянно използват социални медии, както и че повечето потребители са свързани към тези платформи, където информацията се получава по-бързо. Точно както нуждите на системата трябва да бъдат взети предвид, така и трябва да се разбере, че социалните медии трябва да се използват постоянно. Видно е, че атаките срещу съдебната власт в платформите на социалните медии са лесно достъпни до широката общественост. Ето защо отговорът на тези атаки трябва да бъде посредством социалните медии, за да може съобщението в защита на репутацията на системата да бъде разбрано и възприето също толкова бързо и ясно.

Предоставяне на информация – разпространете приложимата практическа информация до тези, които използват съдилищата и/или търсят достъп до правосъдие – например информация относно местоположението и съоръженията в сградите на съдилищата; списък и напредък на делата и назначаване на съдии; връзки към окончателни преписи на решения/производства с обобщения, ако е уместно.

Събиране на информация – използвайте проучвания на общественото мнение, (социалните) медии могат да бъдат сканирани и изкуственият интелект може да се използва за мониторинг на мнението на обществеността по дадена тема.

Реагиране – реагирайте по подходящ начин, когато сметнете за уместно, съгласно практиката, особеностите на съдебната система и очакванията на потребителите на съдилищата. Чрез своите реакции институцията има възможност да коригира подвеждаща информация. Разяснението и пояснението на всички въпроси, които рефлектират върху независимостта, репутацията и имиджа на съдебната власт, могат да повлияят на общественото доверие.

Превенция и образование, проактивен подход – изпълнени чрез:

- задълбочена информация, която да позволи на хората да научат повече за съдебната власт (как функционира, информация, свързана с правните институции, речник на правните

термини и др.) посредством образователни материали, като: наръчници за граждани, видеоматериали, мултимедийни презентации и т.н.

- обобщени съобщения за пресата;
- употреба на социалните медии за организиране на срещи и събития за студенти и ученици за посещение на съдилищата (прокуратурите), обсъждания и научаване на нова информация от съдиите и прокурорите, както и отразяване на тези срещи в социалните медии,
- включване на членове на местната общественост в различни проекти,
- представяне на теми за обществен дебят, съобщаване на важни послания,
- използване на властите и други публични органи за създаване на мрежи за разработване на превантивни мерки и повишаване на осведомеността.

Прозрачност и отчетност – предоставяне на информация за начина, по който функционират съдилищата, съдебните съвети и институциите на съдебната власт, как се вземат решения и публикуване на статистика, свързана с дейността на съдилищата, или връзки към уебсайтове на съдилища или институции, където е публикувана подобна информация, и т.н.:

- постоянно предоставяне на съобщения в правилния момент,
- постоянно представяне на доклади за дейността на съдебната власт,
- поддържане на актуален дневен ред, срещи, конференции, процедури,
- редовно споделяне на документи.

Достъпност – материална (например полезна информация, свързана с достъпа до правосъдие) и формална (използваният език, колко удобна за потребителя е страницата):

- разработване на приложения,
- споделяне на точна и обновена информация,
- използване на различни видове социални медии,
- службата за връзки с обществеността използва социалните медии за комуникация,
- осигуряване на възможност за обратна връзка,
- използване на ясен и разбираем речник и термини,

Комуникация в кризисни ситуации¹⁵.

3.2. Недостатъци

- При употребата на социални медии по неподходящ начин съдебната власт може да бъде критикувана или може да се нанесе вреда на публичния имидж.
- По-трудно е да бъдем точни, когато трябва да се изкажем кратко.
- Третирането на коментари и други видове входящи данни може да е сложен въпрос и затова е необходима политика за реагиране (бързо или съобразно използваната социална медия) на разумните отговори (знаейки, че може да има и оскърбителни отговори).
- Когато сме активни в социалните медии, съществува необходимост от достатъчен капацитет (персонал), който да адресира цялата информация/входящи данни.
- Винаги съществува възможност информацията, която сте публикували в социалните медии, да бъде повлияна или дори манипулирана. Може да има атаки от тролове, дадени лица могат

¹⁵ За комуникация в кризисни ситуации в.ж. „Обществено доверие и имидж на правосъдието“, Доклад за 2017 – 2018 г. на ЕМСС, <https://www.ency.eu/articles/72>.

да създадат фалшиви профили и профилите могат да бъдат хакнати. Но не трябва да избягване социалните медии, просто защото този риск съществува.

3.3. Комуникационни стратегии за социални медии

- Комуникацията от страна на съдебната власт следва да се фокусира върху нейната независимост и тази на съдебните решения – с цел предоставяне на обективна информация относно функционирането на съдебната власт и запазване на независимостта ѝ.
- Стратегията за институционална употреба на социалните медии следва да е част от комуникационната стратегия.

Препоръки за комуникационната стратегия за социални медии:

Кой: Профилите в социалните медии следва да се управляват от обучени и оторизирани онлайн говорители на институцията.

Какво: Комуникацията следва винаги да се провежда в рамките на стратегиите и по насока на експертите по комуникация, за да може да се предостави полезна информация по отношение на основната стратегия и съответния ѝ реактивен или проактивен тип.

До кого: Насърчете интереса на различни целеви групи на комуникацията (съдии, непрофесионални съдии, потребители на съдилищата, адвокати, политици и други заинтересовани страни, широката общественост) по теми, свързани с дейността на съдебната власт.

3.4. Видове социални медии и канали

- Всички обществени социални медии следва да са уместни за комуникация, включително частните и затворените канали (например Facebook Messenger, преки съобщения от Twitter или LinkedIn), в зависимост от целевата аудитория на съдържанието.
- Целевата група и вида и дължината на съобщенията определят вида на използваната социална медия.

3.5. Настройки за поверителност при институционална употреба на социални медии и фалшиви страници; принос – краен продукт или просто краен продукт?

- Внимателно модерирани влизащи данни могат да се използват за насърчаване на информиран дебат.
- Институцията в рамките на съдебната власт, която използва социални медии, следва да създаде протокол със своите правила за комуникация и да го публикува.
- Фалшивите страници трябва да бъдат докладвани.
- Фалшивите новини и подвеждащата информация следва да бъдат оспорени и докладвани своевременно, за да се информира обществеността коректно.

3.6. Как да се справим със (злонамерени или презрителни) коментари?

- Независимо от съдържанието на доставеното съобщение, злонамерените или презрителни коментари не могат винаги да бъдат избегнати.
- Не се страхувайте от гневни коментари.
- 3.6.3. Преценете дали съобщението изисква отговор, или не. Вземете предвид възможността отговорът да влоши нещата.
- Преценете дали конкретното съобщение е коментар, или въпрос.

- Създайте библиотека с често задавани въпроси или публикувани коментари и съответните уместни отговори. (например: Когато хората напишат коментар относно корупцията или престъпленията, отговорът би могъл да е, че всички престъпления следва да се докладват в полицията.)
- Ако е необходимо да отговорите на подобни коментари, не го правете прибързано.
- Обяснете. Останете любезни. Използвайте неутрален език.
- Неуместно е да се правят коментари по висящи дела отвъд административната информация и поправка на фактически неточности.
- Препоръчително е да публикувате правила за допустимото съдържание на всеки коментар и да разясните последствията от всяко участие, което им противоречи. Правилата могат да включват отхвърляне на коментари, които са неоправдано обидни, заплашителни, оскърбителни, повтарящи се, обвинения за престъпно поведение и т.н. и последствията от тях.

3.7. Мониторинг на социалните медии

- Препоръчва се мониторинг на социалните медии.
- Мониторингът следва да се провежда често и ежедневно, за да се оцени текущата ситуация и какви въпроси изискват действия – реактивно или проактивно.
- Ако въпросът е от съществен обществен интерес, действията трябва да бъдат предприети възможно най-скоро. Забавената реакция намалява ефективността, особено при реагиране на подвеждаща информация или фалшиви новини.

3.8. Език

- Комуникацията трябва да е с прост език, ако е писмена, структурата и дизайнът да са ясни дотолкова, че целевата аудитория да може лесно да открие каквото ѝ е необходимо, да разбере това, което открие, и да използва тази информация.
- Информацията следва да се представи възможно най-ясно и просто. Използваният език трябва да балансира между а) необходимостта да се предаде съобщението точно и прецизно и б) желанието да се информира възможно най-широка аудитория.
- Следва да се има предвид, че съдебната власт се обръща към неинформирания читател, но нейният език следва да е достатъчно точен, за да задоволи и информирания читател. Съдебната власт може да е достъпна и за широка аудитория, и да разполага с достатъчно съдържание за информирана аудитория. В това отношение употребата на препратки и връзки е улесняващо средство.

3.9. Персонал и бюджет (критерии)

- Съдебните съвети следва да разполагат със специален персонал за комуникация в социалните медии.
- Задачите на този персонал следва да са да гарантира качеството и достъпността на информацията, свързана със съдебната власт. Някои конкретни задачи могат да са:
 - мониторинг на информацията в социалните медии и своевременно реагиране;
 - проактивност чрез представяне на теми, които са относими към широката общественост, като темите, свързани с достъпността и прозрачността на съдилищата (например услугите, предлагани от съдилищата), правно образование (институции, процедури и т.н. във видове дела, които възникват често), пояснение или поправка на погрешно отчетени/грешни предположения;
 - предвиждане на необходимостта на пресата от информация (например при висящи дела, но в правните граници, установени от националните и международните регламенти и др.).

- Персоналът на съдебните съвети, специализиран в социалните медии, следва да работи в тясно сътрудничество с националните говорители и заедно да адресират чувствителни въпроси във връзка с репутацията, ако е необходимо.
- Препоръчва се специален бюджет за социални медии в рамките на бюджета на съдебните съвети/съдебната власт. Този бюджет трябва да взема предвид задачите на специализирания екип за уеб грижи, включително, но не само заплати, както и създаването на съдържание (като създаване на подкастове, видеоматериали, спонсорирани съобщения и др.).

3.10. Употреба на социални медии в съдебните зали

- Принципите на отвореното правосъдие се прилагат еднакво към социалните и останалите медии.
- Правилата на съдилищата, свързани с публикуването на производства и съдържание, се прилагат както към социалните медии, така и към другите видове медии.
- Съществува разлика между докладването или описването на напредъка на производствата и записа и/или излъчването на самите производства.
- По време на открити заседания съществуват рискове, свързани с разрешаването на употребата на социални медии в съда от страна на участниците, съдебния персонал и членовете на публиката. Това може да попречи на правораздаването. Всяка съдебна власт следва да създаде насоки за употребата на социални медии по време на производства.

ГЛАВА IV – КОМУНИКАЦИЯ С ДРУГИ КЛОНОВЕ НА ВЛАСТТА: ВЪЗМОЖНИ ТЕМИ

Процесът по разработване на наръчник за най-добри практики изисква разглеждане на цяла серия от теми и казуси. За целите на настоящия доклад сме намалили тези казуси и теми до серия от въпроси, които могат удачно да формират рамката за този процес, въпреки че не твърдим, че следващите въпроси са напълно изчерпателни.

1. Защо общественото доверие е важно за съдебната власт и институциите? Как биха могли трите клона на управлението да работят заедно, за да изградят, поддържат и повишат това обществено доверие?
2. Трите клона на държавната власт споделят ли общи ценности? Дали истина, прозрачност и лоялност са тези общи ценности? Независимостта основна ценност ли е на останалите клонове на властта? Как могат изпълнителната и законодателната власт да бъдат убедени да уважават независимостта на съдебната власт?
3. Следва ли комуникацията между клоновете на правителството да бъде ограничена само до формална комуникация или неформалната комуникация е възможна или подходяща, или дори ползотворна? Ако да, при какви условия? Вероятно личната комуникация при подготовката за официални срещи би била ползотворна, за да могат участниците да изградят взаимоотношения помежду си и вследствие – доверие?
4. Кой следва да е отговорен за комуникацията с другите два клона на властта – съветите, професионалните асоциации, председателите на съдилищата/главните прокурори или друг? И защо точно те?
5. Възможно ли е да се приеме джентълменско споразумение? Какви са ограниченията по отношение на взаимодействието с другите два клона на властта? Следва ли да има прозрачност и обществени изявления относно начина, по който трите власти си взаимодействат и реагират на начина, по който другите власти функционират?
6. Възможно ли е да се внедри постоянен комуникационен процес или протокол? Ако да, как може да стане това? Как могат членовете на клоновете на властта да разполагат с лични познания и разбиране (и следователно – да носят отговорност) за начина, по който другите две власти (особено съдебната) работят при конкретни обстоятелства? Възможно ли е да се играят роли? Какъв дневен ред следва да имат подобни срещи?
7. Има ли роля за медиацията между клоновете на властта? Колко успешна би могла да е? Кой би могъл да е медиаторът?
8. Ако бъде организиран семинар/дейност за популяризиране с другите клонове на властта (съвместно или индивидуално), следва ли външни експерти, като например експерти по комуникационни въпроси, етика, динамика на групите, да бъдат поканени? Какъв би бил профилът на участниците – от съдебната власт (членове на съдебни съвети, професионални асоциации, председатели на съдилища/главни прокурори, съдии/прокурори за комуникация с медиите и т.н.) и от другите клонове на властта?

9. Предвид тези трудности и разбирайки потенциалните конфликти на интереси, възможно ли е действително да се изготви наръчник с най-добри практики с другите два клона на властта? Струва ли си да се опита? Как ще бъдат убедени другите два клона на властта да приемат и спазват подобен наръчник? И как ще бъде структуриран подобен наръчник?

ГЛАВА V – ЗАКЛЮЧЕНИЯ И БЪДЕЩИ ПЛАНОВЕ

5.1. Препоръки

Основата на настоящия проект беше основният принцип за прозрачност. Една от отговорностите на всяка съдебна система е да гарантира уместна и ефективна комуникация за съобщаване на своите дейности, за да гарантира поне, че не създава имидж на тежка и недостъпна система, а че е ангажирана с целта да обслужва обществеността. Тази комуникация изисква създаване на взаимоотношения с широката общественост, както и с различни институции и/или други клонове на властта. Съществува отговорността за непрестанно подобряване на общественото мнение относно постановяването на съдебни решения. Комуникационната стратегия за съдебната власт трябва не само да е информативна, но и образователна и да отговаря на нуждите на обществеността.

Ефективната комуникация на съдебната система създава възможност да се оправдае нейната роля и дейност, изграждайки доверие и разбиране, че тя е безпристрастна и справедлива. Уважението и доверието в съдебната система трябва да се укрепват непрестанно и за това може да спомогнат процесите и инструментите, които са проектирани за повишаване на осведомеността относно нейната роля и важност за обществото.

В тази нова динамика, наложена от социалните медии, с нови инструменти за информация и разбиране на света е неизбежно, дори съществено, да имаме съдебна система, която е способна да насърчава и защитава независимостта на съдебната власт, като също изгражда и поддържа връзки с другите клонове на властта, институции и отделни лица. Основната предпоставка, от която изхождаме, е да максимизираме употребата на технологиите и социалните медии за гарантиране на съответствие с принципа на прозрачност чрез постоянно и точно предоставяне на информация относно извършваните дейности.

5.2. Институционална комуникация

Институционалната комуникация е не само изискване и отговорност, но тя трябва да стане и необходимост и желание от страна на съдебната власт за насърчаване на нейните ценности. Прозрачността е недостатъчна, ако не бъде насърчавана. Ето защо провежданите дейности следва да са не само налични за обществеността, но и да бъдат насърчавани.

Докладът съдържа няколко общи коментара относно начините, по които социалните медии могат да се използват за насърчаване на интереса към съдебната власт.

5.3. Комуникация чрез съдии и прокурори

За да се укрепят общественото доверие, проектът предлага комуникацията на институционално ниво да се провежда посредством говорител. Възможно е и отделни съдии или прокурори с определени комуникационни умения да участват в комуникацията с широката общественост, когато се съобщават ценностите и функционалността на съдебната власт, използвайки неутрален и безпристрастен език.

Следователно настоящият проект очертава общите принципи, според които онлайн комуникацията и намесата на съдия/прокурор може да бъде постигната чрез създаване на единни комуникационни политики. Изготвянето на тази комуникационна насока представлява съществена възможност за съдиите и прокурорите да се представят пред широката общественост, насърчавайки ценностите на съдебната власт и изграждайки или повишавайки общественото доверие. Тя позволява еднакво на широката общественост да разбере ролята на съдиите и прокурорите в обществото.

5.4. Бъдещи планове

Съдебната власт трябва непрестанно да се адаптира към новите и развиващи се комуникационни инструменти, за да гарантира, че широката общественост не престава да има доверие, че съдебната система съблюдава своето задължение за правораздаване. Поради тази причина проектът предвижда разработката на няколко наръчника, които очертават някои основни принципи в комуникацията с останалите участници.

По този начин, за да се гарантира по-добра и ефективна комуникация, следва да се вземат предвид взаимоотношенията и взаимодействията с институции, другите клонове на властта и експертите. Независимо от присъщите рискове и ограничения предвид различните култури и национални подходи, проектът очертава основни препоръки, които могат да се приложат във всички системи.

5.4.1. Комуникация с академичните среди и изследователи

Видовете комуникация от страна на съдебните системи трябва да са разнообразни. Затова създаването на връзки, платформи за дискусии и дебати с практикуващи и теоретици по право също следва да се вземе предвид. Важната роля, която играят академичните среди, е от съществено значение за тълкуването на закона, на което съдиите и прокурорите могат да се позоват. Тази роля на академичните среди и изследователите е важна, не на последно място защото те биват канени от другите клонове на властта за съдействие при създаване и разработване на закона, което им дава легитимността съдебната власт да разчита на тях, когато е уместно.

Следователно изготвянето и одобрението на насоки за комуникация в сътрудничеството с академичните среди, професионалисти или експерти по комуникация следва да бъде взето предвид.

5.4.2. Комуникация с юристи

Предложение на проекта е, че, работейки с юристи, пропуските в процеса и методите на комуникация могат да бъдат идентифицирани. Това изисква постоянно обновление, но и взаимно разбиране на нуждите. Това изисква рамка от нормативни документи и протоколи, за да се гарантира, че добрите практики и препоръки се разработват, но по начин, който е не само прозрачен и отчетен, осигурява подходяща защита на съдебната система в този процес, и е ефективен.

Желаният резултат е тези, които се изправят пред съдебната власт, да имат ясното убеждение, че тя е безпристрастна и справедлива. Освен това ефективната комуникация с юристи трябва да гарантира, че всички използвани процедури са ясни, коректни и проектирани да установят истината и че всеки ще бъде третиран еднакво, без значение кой е той. Това ще подобри

разбирането на съдебния процес, но също и уважението към правосъдната система, съдиите, прокурорите, процедурите и решенията.

5.4.3. Комуникация с други клонове на властта

Съдебната власт не може да бъде изолирана от политическия свят. Следователно е необходима постоянна и прозрачна комуникация с другите клонове на властта не само с цел защита на независимостта на съдебната власт, но и за повишаване на общественото доверие в институциите като цяло, тъй като когато те работят заедно за изграждане на доверие, нивото му в обществото като цяло е вероятно да се повиши.

5.4.4. Протоколи за комуникация с влиятелни участници

Изключително важно е да се използва мрежа от контакти с влиятелни хора, като журналисти, политици и местни НПО. Това може да съдейства за популяризиране на ценностите на съдебната власт, да повиши общественото доверие и да защити независимостта на съдебната власт. Насоките за срещи с различни участници следва да се разгледат като предложение за следващата година.

5.4.5. Употреба на ясен език в цялата комуникация на съдебната власт

Когато се фокусираме върху употребата на социални медии в комуникацията с други участници, класическите начини на комуникация не трябва да се пренебрегват. Повечето съдебни системи и съдебни участници продължават да страдат от т.нар. „употреба на правен жаргон“ – употреба на ненужно сложен език във всички методи и видове комуникация, включително съдебните решения. Въпреки установените насоки за качество, насърчаващи употребата на точен и ясен език, правният жаргон постоянства и продължава да има отрицателно въздействие върху нивото на доверие в нашите съдебни системи.

Затова се препоръчва темата да бъде разгледана в близко бъдеще с цел установяване на насоки или препоръки, целящи подобрене в употребата на ясен език от страна на съдебната власт във всички видове комуникация.

5.5. Заключение

Въз основа на цялостна и съвместна методология с партньори от различни държави членки, проектът е създал а) преглед на най-добрите практики в съдебната власт и б) анализ на нуждата от подобрене на комуникацията с другите държавни власти. Той е идентифицирал и общи принципи и препоръки относно употребата на социални медии от отделни съдии и прокурори, както и на институционално ниво. Проектът е създал и политика за изграждане на социална мрежа от контакти.

Екипът на проекта изразява силната надежда, че този доклад ще се използва от националните съдебни власти, съдебни съвети (или подобни институции) и други държавни власти при разработването и реализирането на съответните им комуникационни методи (за социалните медии). В доклада за 2018 – 2019 г. беше направен опит да се очертаят основните насоки за употреба на социални медии от съдии и прокурори. Съдиите и прокурорите не следва да са част от тайна професионална категория лица, а да поемат своята важна роля в обществото.

Периодична оценка на резултатите и крайните продукти от проекта под формата на бъдещ проект (например през 2024 г.) би могла да е ползотворна и да доведе до прецизиране на тези насоки.

Важно е работата по проект „Обществено доверие и имидж на правосъдието“ на ЕМСС да продължи. Разработването на комуникационни механизми, методи и инструменти както на

институционално, така и на персонално ниво, демонстрира способността на съдебната власт да се адаптира към предизвикателствата, пред които сме изправени днес.

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. Становища на КСЕС

- **СТАНОВИЩЕ № 18 (2015) на КСЕС** – „Положението на съдебната власт и отношението ѝ с останалите власти в държавата в модерната демокрация“¹⁶

Параграф 9: По принцип, трите власти в демократичната държава следва да се допълват взаимно, като нито една от тях не е „по-висшестояща“ или доминираща над другите. В демократичните държави изцяло волята на народа, изразена чрез конкретен демократичен процес, е най-висша (суверенитет на народа). Също така е погрешна представата, че всяка от трите държавни власти въобще може да работи в пълна изолация от останалите. Трите власти разчитат една на друга при съвместното служене на обществото, необходимо в демократичните общества. Така, докато законодателната власт осигурява правната рамка, съдебната власт е тази, която трябва да я тълкува и прилага по силата на своите решения, а изпълнителната власт често носи отговорност за прилагането на съдебните решения в интерес на обществото. По този начин трите власти функционират в отношения на взаимозависимост или на конвергенция и дивергенция. Следователно никога не може да има пълно „разделение на властите“. Вместо това трите власти в държавата функционират като система за контрол и баланс, които са взаимно подотчетни в интерес на обществото като цяло. Поради това трябва да се приеме, че е неизбежно определено напрежение между властите в държавата в условията на демокрация. В случай че е налице подобно „творческо напрежение“, това показва, че всяка власт извършва необходимия контрол върху другите, като така допринася за поддържането на правилното равновесие. В случай че между трите власти няма подобно напрежение, може да се породят съмнения, че една или две от тях вече не държат под отчет другата от името на обществото като цяло и така една или повече власти са поели доминантна роля над останалите. По този начин, фактът, че съществува напрежение

между съдебната власт и другите две власти в държавата не следва задължително да се разглежда като заплаха за съдебната власт или за нейната независимост, а по-скоро като знак, че съдебната система изпълнява...

Параграф 11: Принципът на разделение на властите сам по себе си е гаранция за съдебна независимост. Все пак, въпреки често изразяваното значение на независимостта на съдебната система, трябва да се отбележи, че никой – включително в съдебната система – не може да е напълно независим от всички влияния, по-конкретно социалните и културни влияния в обществото, в което работи. В крайна сметка: „Никой не е остров сам за себе си“. Нито една съдебна власт, както и никоя власт в демократичните държави, не е напълно независима. Съдебната власт разчита на другите за предоставянето на ресурси и услуги, особено на законодателната за осигуряване на финансиране и правна рамка, която да тълкува и прилага. Въпреки че задачата за решаване на делата по закон се възлага на съдебната власт, обществото разчита на изпълнителната власт да прилага съдебните решения. Недостатъците в изпълнението на съдебните решения уронват престижа на съдебната власт и поставят под въпрос разделението на властите. Макар и трите власти да делят отговорността за гарантиране, че е налице правилното разделение между тях, нито този принцип, нито този на независимостта на съдебната система

¹⁶ <https://rm.coe.int/16807481a1>

следва да изключва диалога между властите в държавата. Вместо това има съществена нужда от уважение между тях, като преди всичко се вземе под внимание както необходимото разделение, така и необходимата взаимозависимост между властите. Важно е обаче съдебната власт да остане независима от неуместни връзки с и неправомерно влияние от страна на другите власти в държавата.

Параграф 31: Обсъждания с други власти в държавата – Ефективната работа на всяка от трите власти в държавата зависи от другите две. Обсъжданията между всички са от ключово значение за подобряване на ефективността на всяка власт и сътрудничеството ѝ с другите две. При условие че подобни обсъждания са предприети в атмосфера на взаимно уважение и имат специално отношение към опазването на независимостта и безпристрастността на всички съдии, които участват в подобни обмени, тези обсъждания ще бъдат от полза и за трите власти в държавата. КСЕС подчертава значението на участието на съдиите в дебати, засягащи националната съдебна политика. Освен това съдебната власт трябва да бъде консултирана и да играе активна роля в изготвянето на законодателство, отнасящо се до техният статут и функционирането на съдебната система. Експертният потенциал на съдиите също е ценен, когато се касае за въпроси извън съдебната политика. Например чрез представяне на доказателства на парламентарните комисии, представителите на съдебната власт (напр. най-висшият орган на съдебната власт или на Висшия съдебен съвет) могат да повдигнат опасения относно законодателни проекти и да се представи гледната точка на съдебната система по различни практически въпроси. Някои държави членки отчитат положителен опит при подобни обмени. В някои държави членки съдебната власт участва в диалог с изпълнителната, когато съдиите вземат временен отпуск, за да работят в гражданските или наказателните отдели на министерство на правосъдието. В други държави членки обаче това се счита за нарушаване на съдебната независимост.

Параграф 32: Диалог с обществото – Както отбелязва преди КСЕС, диалогът с обществото, пряко или чрез медиите, е от ключово значение за подобряване на осведомеността на гражданите относно правото и увеличаване на доверието им в съдебната власт. В някои държави членки назначаването на непрофесионални съдии се разглежда като предоставяне на полезна връзка между съдебната власт и обществеността. В своето Становище № 7 от 2005 г. КСЕС отправя препоръка относно „правосъдието и обществото“, според която съдебната власт и отделните съдилища следва пряко да контактуват с медиите и обществото. Например съдилищата следва да поемат образователна роля чрез организиране на посещения за ученици и студенти, чрез предоставяне на информация, както и чрез активно обяснение на съдебните решения пред обществото и медиите с цел подобряване на разбирането и недопускане на недоразумения. Въпреки че съществува риск при поемане на ангажменти с медиите, съдилищата могат да помогнат за избягване на обществени недоразумения чрез активен контакт и обяснение. По този начин съдебната власт може да се отчита пред обществото и да гарантира, че публичните възприятия относно съдебната система са точни и отразяват усилията, положени от съдиите. Така съдиите могат също да разяснят на обществото, че съществуват ограничения по отношение на това, което системата може да върши.

Параграф 36: Особено трудно е да се балансира необходимостта от защита на съдебния процес срещу изкривяване и натиск от политически източници спрямо необходимостта от открито обсъждане на въпроси от обществен интерес относно правораздаването. От една страна, както КСЕС изтъква, съдиите трябва да приемат, че са обществени личности и не трябва да бъдат прекалено чувствителни. По този начин, когато съдиите се занимават с другите власти в държавата и обществото като цяло, те трябва да поемат отговорност сами за гарантиране на своята независимост и безпристрастност. От друга страна, във всичките си отношения със съдебната

власт, другите власти в държавата трябва да спазват принципите за съдебната независимост и безпристрастност. Диалогът между съдебната власт и другите власти в държавата, както и с обществеността като цяло, може да бъде предмет на злоупотреба с цел нарушаване на независимостта на съдебната власт. Например не е приемливо за другите власти в държавата да критикуват съдебни решения по начин, който е в ущърб на съдебната власт, както и да насърчават неподчинение и дори насилие срещу съдии. Освен това не е приемливо основателните критични коментари от страна на член на съдебната власт към някоя от другите власти в държавата (или нейни членове), които са отправени в хода на съдебните задължения, да бъдат повод за отстраняване от съдебна длъжност от една или друга власт в държавата. От съществено значение е диалогът между трите власти в държавата и между съдебната власт и населението, както и предприети проверки и разследвания, да се провеждат в условия на взаимно уважение. Тези процеси никога не трябва да се използват за влияние върху конкретно съдебно решение или за насърчаване на неуважение или неподчинение на съдебните решения.

➤ **СТАНОВИЩЕ № 7 (2005) на КСЕС ОТНОСНО „ПРАВОСЪДИЕ И ОБЩЕСТВО“**¹⁷

ЧАСТ В: 33. Медиите имат достъп до съдебна информация и до заседанията в съответствие с правата и ограниченията, предвидени в националното законодателство (вж. напр. Препоръка (2003)13 за предоставянето на информация чрез медиите във връзка с наказателни дела). Работещите в медиите са напълно свободни да решават какви новини да представят на вниманието на обществеността и по какъв начин. Не бива да се правят опити да се пречи на медиите да критикуват организацията или функционирането на правосъдната система. Правосъдната система трябва да приеме ролята на медиите, които, като външни наблюдатели, биха могли да посочат недостатъците и да дадат конструктивен принос за подобряване на методите на работа на съдилищата и за подобряване на качеството на услугите, които те предоставят.

34. Съдиите се изразяват преди всичко чрез своите решения и не трябва да ги обясняват в пресата или да правят по-общи публични изявления в пресата по дела, за които отговарят. Независимо от това би било полезно да се подобрят контактите между съдилищата и медиите:

- i) да се подобри разбирането за съответните им роли;
- ii) да се информира обществеността за естеството, обхвата, ограниченията и сложността на работата на съда;
- iii) да се коригират евентуални фактически грешки в представянето на някои дела.

35. Съдиите трябва да упражняват надзор над говорителите на съдилищата или служителите, отговарящи за връзките с медиите.

36. КСЕС се позовава на заключенията от Втората европейска конференция на съдиите (вж. точка 3 по-горе), на която Съветът на Европа бе помолен както да подпомага провеждането на редовни срещи между представители на съдебната система и медиите, така и да разгледа изготвянето на Европейска декларация за взаимоотношенията между съдебната система и медиите в допълнение към Препоръка (2003)13 за предоставянето на информация чрез медиите във връзка с наказателни дела.

¹⁷ <https://rm.coe.int/1680747698>

37. Държавите трябва да насърчават обмена на информация, особено чрез провеждане на кръгли маси, на правилата и практиките на всяка от професиите, за да се покажат и пояснят проблемите, с които се сблъскват те. Според КСЕС Съветът на Европа би могъл да създаде или да подпомогне тези контакти на европейско ниво, така че да допринесе за по-голяма последователност на европейските възгледи.

38. Факултетите по журналистика трябва да бъдат насърчавани да въведат курсове, посветени на съдебните институции и процедури.

39. КСЕС счита, че всяка от професиите (съдии и журналисти) трябва да изготви правила за взаимодействие с представителите на другата професия и за отразяването в медиите на съдебни дела. Както показва опитът на държавите, в които вече има такава система, съдебната власт определя условията, при които пред медиите могат да бъдат правени изявления за съдебни дела, а журналистите създават свои насоки за отразяването на текущи дела, за разпространяването на имената (или снимките) на лицата, участващи по делото (страни, жертви, свидетели, прокурор, следовател, съдия и др.), и за отразяване на съдебните решения по дела, към които обществото проявява значителен интерес. В съответствие със своето Становище № 3 (2002), параграф 40, КСЕС препоръчва националните съдебни системи да предприемат действия в тази посока.

40. КСЕС препоръчва да бъде въведен ефективен механизъм, който би могъл да бъде под формата на независим орган, занимаващ се с проблеми, причинени от медийното отразяване на дадено съдебно дело, или трудности, с които се е сблъскал журналист при изпълнение на задачата си да информира обществото. Този механизъм следва да дава общи препоръки, целящи да се предотврати повторното възникване на наблюдаваните проблеми.

41. Необходимо е също така да се насърчава създаването на служби за прием на граждани и предоставяне на информация в съдилищата, не само с цел да се приемат граждани и да се подпомагат потребителите на съдебни услуги, както е посочено по-горе, но и за да се помогне на медиите да разберат по-добре функционирането на правосъдната система.

42. Тези услуги, над които съдиите трябва да упражняват надзор, могат да преследват следните цели:

- предоставяне на резюмета от съдебните решения на медиите;
- предоставяне на фактическа информация за съдебните решения на медиите;
- връзки с медиите, отнасящи се до съдебни заседания по дела, които представляват особен интерес за обществеността;
- фактическо изясняване или коригиране на вече отразени в медиите дела (вж. също параграф 34, т. iii по-горе). Приемните служби или говорителите [\[8\]](#) могат да насочват вниманието на медиите към въпроси и правни трудности, свързани с дадено дело, да организират логистиката на заседанията и да уреждат някои практически въпроси, особено с оглед защитата на лицата, които участват в делото като страни, съдебни заседатели или свидетели.

43. Цялата информация, която се предоставя на медиите от съдилищата, трябва да бъде съобщавана по прозрачен и недискриминационен начин.

44. Въпросът за това дали в съдебните зали трябва да бъдат допускани телевизионни камери за цели, различни от чисто процедурните такива, бе подложен на обстойни обсъждания и на Втората европейска конференция на съдиите (вж. параграф 3 по-горе), и на заседанията на КСЕС. Някои от членовете на КСЕС изразиха сериозна резервираност към тази нова форма на обществен достъп до работата на съдилищата.

45. Публичният характер на съдебните заседания е една от основните процедурни гаранции в демократичните общества. Макар че в международното право и в националното законодателство се допускат изключения от принципа, че съдебните заседания трябва да се провеждат при открити врата, от значение е тези изключения да бъдат ограничени до позволеното съгласно Член 6.1. от ЕКЧП.

46. Принципът за провеждане на съдебните заседания при открити врата означава, че гражданите и журналистите трябва да имат достъп до съдебните зали, в които се провеждат заседанията, но съвременните аудиовизуални средства придават на събитията такова широко влияние, че изцяло преобръщат представата за заседанията, провеждани при открити врата. Това може да има своите преимущества за повишаване на знанията на обществеността относно провеждането на съдебните заседания и за подобряване на имиджа на правосъдната система, но съществува и риск присъствието на телевизионни камери в съда да попречи на процеса и да повлияе върху поведението на участващите в него лица (съдии, прокурори, адвокати, страни по делото, свидетели и др.).

47. Когато се прави телевизионно заснемане на съдебни заседания, трябва да бъдат използвани статични камери и председателят на състава трябва да може да определя условията на заснемането и да прекъсва записа по всяко време. Тези и други необходими мерки трябва да защитят правата на участващите лица и да гарантират, че заседанието се провежда по правилния начин.

48. Трябва също така да се вземе предвид мнението на участващите в процеса лица, особено за някои видове дела, касаещи лични въпроси.

49. Като се има предвид особено силното влияние на телевизионните предавания и рискът от тенденция към нездраво любопитство, КСЕС насърчава медиите да разработят свои собствени професионални правила за поведение, целящи да се гарантира балансирано отразяване на протичането на съдебните дела, които заснемат, така че да се постигне обективност.

50. Възможно е да има основателни причини, които обосновават заснемането на заседанията по някои специално определени дела, например с образователна цел или с оглед запазване на видео носител за бъдещо ползване на съдебно заседание, което има особено историческо значение. КСЕС подчертава необходимостта в такива случаи да бъдат защитени лицата, участващи в процеса, в частност чрез гаранции, че методите на филмиране не нарушават правилното протичане на заседанието.

51. Макар че медиите играят ключова роля за гарантирането на правото на информация на обществеността и действат като, по думите на Европейския съд за човешките права, „страж на демокрацията“, те понякога могат да нарушат правото на лична тайна на гражданите, увреждайки доброто им име или поставяйки под съмнение презумпцията за тяхната невинност – деяния, за които гражданите имат законното право да търсят обезщетение в съда. Надпреварата за сензационни репортажи и конкуренцията между медиите водят до риск от изпадане в крайности и допускане на грешки. При наказателни дела подсъдимите понякога биват описвани или представяни пред обществеността като виновни за престъпленията преди съдът да е установил вината им. Ако в

последствие те бъдат оправдани, медийното представяне вече може да е причинило непоправими вреди на репутацията им, а това не може да бъде променено от издаденото съдебно решение.

52. Ето защо съдилищата трябва да изпълняват своето задължение при спазване на практиката на Европейския съд за човешките права, като поддържат равновесие между противоречащите си ценности за защита на човешкото достойнство, личната тайна, добрата репутация и презумпцията за невинност, от една страна, и свободата на информацията, от друга страна.

53. Както е посочено в заключенията от Втората европейска конференция на съдиите (вж. параграф 3 по-горе), нарушения на личните права на гражданите (напр. репутация, достойнство или лична тайна) трябва да бъдат санкционирани съгласно наказателното право само в изключителни случаи^[9]. Съдилищата обаче са длъжни да гарантират присъждането на обезщетения съгласно гражданското право, вземайки предвид не само претърпените от жертвата щети, но и сериозността на нарушенията и мащаба на съответната публикация.

54. Съдилищата трябва да имат правото в изключителни случаи, които са строго дефинирани, за да се избегнат обвиненията в цензура, да предприемат спешни мерки за незабавно прекратяване на най-сериозните нарушения на личните права на гражданите (напр. репутация, достойнство или лична тайна) чрез конфискация на публикации или чрез забрана на излъчвания.

55. Когато отделен съдия или даден съд бива предизвикан или атакуван от медиите (или от политически или други обществени фигури чрез медиите) по повод, свързан с правораздаването, КСЕС счита, че, имайки предвид задължението на съдиите да бъдат въздържани, съответният съдия трябва да се въздържа от реакции по същите канали. Имайки предвид факта, че съдилищата могат да коригират погрешна информация, разпространена в пресата, КСЕС смята за желателно националните съдебни системи да могат да се възползват от подкрепата на лица или на институция (напр. висш съдебен съвет или сдружения на съдиите), които са в състояние и готовност да реагират бързо и ефективно на тези предизвикателства или атаки при необходимост.

➤ **СТАНОВИЩЕ № 12 (2009) на КСЕС и СТАНОВИЩЕ № 4 (2009) на КСЕП относно ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ СЪДИИТЕ И ПРОКУРОРИТЕ В ДЕМОКРАТИЧНОТО ОБЩЕСТВО**¹⁸

Интересът на обществото изисква също така да се предоставя на медиите необходимата информация за функционирането на правосъдната система за информиране на обществеността. Компетентните органи следва да предоставят такава информация, като обръщат особено внимание на презумпцията за невинност на обвиняемия, правото на справедлив процес и правото на личен и семеен живот на всички лица, въввлечени в съдебното производство. И съдиите, и прокурорите следва да изготвят кодекс с добри практики или насоки за поведение за съответната професия по отношение на връзките ѝ с медиите.

67. Медиите играят съществена роля в демократичното общество като цяло и по-специално по отношение на съдебната система. Разбирането в обществото за качеството на правосъдието сериозно се влияе от съобщенията в медиите за това как работи правосъдната система.

¹⁸ <https://rm.coe.int/1680747391>

Публичността допринася също така за постигането на справедлив процес, тъй като защитава спорещите страни и обвиняемите от непрозрачното правораздаване.

68. Разпростирането на вниманието на обществото и медиите върху наказателните и гражданските процеси води до все по-голяма нужда от предоставяне на обективна информация на медиите както от съда, така и от прокуратурата.

69. В демократичното общество от най-съществено значение е съдът да вдъхва доверие на обществеността^[8]. Едно от основните средства за поддържане на доверието към съда е публичността на съдебното производство.

70. Съветът на Европа разполага с два документа, които третират този въпрос: а) Препоръка (2003)13 за предоставянето на информация чрез медиите във връзка с наказателни дела и б) Становище № 7 на КСЕС за правосъдието и обществото (2005).

71. Предвид правото на обществото да получава информация от общ интерес, на журналистите следва да се предоставя необходимата информация, която да им дава възможност да отразяват и коментират функционирането на съдебната система, съобразявайки се със задължението за дискретност на съдиите и прокурорите относно дела, намиращи се в период на разглеждане, ограниченията, наложени от националното законодателство и в съответствие с прецедентното право на Съда.

72. Медиите, подобно на съдиите и прокурорите, следва да зачитат основните принципи, като презумпцията за невинност^[9] и правото на справедлив процес, правото на личен живот на съответните лица, нуждата да се избягва нарушаването на принципа, че съдиите и прокурорите, работещи по дадено дело, трябва да са безпристрастни и да изглеждат безпристрастни.

73. Отразяването на дела в медиите, които са във фазата на разследване или в съдебна фаза, може да придобие характера на нападателна намеса и да окаже неправомерно влияние и натиск върху съдиите, съдебните заседатели и прокурорите, работещи по конкретното дело. За да се справят с това предизвикателство, съдиите и прокурорите трябва да притежават добри професионални умения, високи морални стандарти и твърдо да се въздържат от преждевременни коментари по дела, които са във фазата на разследване.

74. Наличието на персонал, отговарящ за връзките с медиите, като например служители, предоставящи информация на обществеността, или екип от съдии и прокурори, специално подготвени за контакти с медиите, могат да помогнат на медиите да дават точна информация за работата и решенията на съда, както и да съдействат на съдиите и прокурорите.

75. Съдиите и прокурорите трябва да уважават взаимно специфичната роля на другия в съдебната система. И съдиите, и прокурорите следва да изработят насоки или кодекс с добри практики за връзки с медиите за всяка от двете професии^[10]. В някои национални кодекси за професионална етика се изисква от съдиите да се въздържат от публични коментари по дела, които са във фазата на съдебно производство, за да не се правят изявления, които могат да накарат обществеността да постави под въпрос безпристрастността на съдиите^[11], както и за да се избягва нарушаването на презумпцията за невинност. При всички случаи съдиите следва да изразяват мнението си най-вече чрез решенията си; дискретността и внимателният подбор на думите са важни, когато съдиите дават изявления

пред медиите по дела, които са във фазата на съдебно производство, или са приключили със законосъобразно решение [12]. Прокурорите следва да внимават, когато правят коментари по въпроса за спазването на процедурите от страна на съдиите или издадените съдебни решения, като заявяват своето несъгласие по повод някое решение чрез обжалване, ако това е подходящо.

➤ **СТАНОВИЩЕ № 16 (2013) на КСЕС относно ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ СЪДИИ И АДВОКАТИ** ¹⁹

КСЕС подчертава важността на развитието на диалога и обмена между съдии и адвокати на институционално ниво (национално и международно) по въпроса за отношенията между тях, като същевременно се вземат изцяло предвид етичните принципи както на адвокатите, така и на съдиите. Този диалог трябва да подпомага взаимното разбирателство и зачитане на ролята на всяка страна, с уважение към независимостта както на съдиите, така и на адвокатите.

IV. КСЕС препоръчва развитие на линиите на комуникация между съдилищата и адвокатите. Съдиите и адвокатите трябва да бъдат в състояние да комуникират по време на всички етапи на производството. КСЕС смята, че държавите трябва да въведат системи, улесняващи компютърната комуникация между съдилищата и адвокатите.

➤ **СТАНОВИЩЕ № 19 (2016) на КСЕС относно РОЛЯТА НА ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА СЪДИЛИЩА**

20

Параграф 12: В отношенията си с медиите председателите на съдилища трябва да имат предвид, че интересът на обществото изисква да се предоставя на медиите необходимата информация за функционирането на съдебната система с цел информиране на обществеността. Такава информация обаче трябва да се предоставя при спазване на презумпцията за невинност, правото на справедлив процес и правото на зачитане на личния и семейния живот на всички лица, участващи в производството^[5], както и запазването на поверителността на обсъжданията.

2. Други източници

➤ **ПРЕПОРЪКА (2003)13 НА КОМИТЕТА НА МИНИСТРИТЕ ДО ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ЧРЕЗ МЕДИИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА** ²¹

¹⁹ <https://www.csm.it/documents/46647/0/Opinion+No.+16+%282013%29.pdf/427def1a-7614-4cbb-92e8-997bf1462c7e>

20

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE\(2016\)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CCJE(2016)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true)

²¹ https://www.euromed-justice.eu/en/system/files/20100208101331_Recommendation200313mediainformationincriminalproceedings.pdf

➤ **УПОТРЕБАТА НА СОЦИАЛНИ МЕДИИ ОТ КАНАДСКИТЕ СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ – Социални медии на членовете и политика за създаване на мрежа от социални контакти – Принципи**²²

Общи принципи

Вие сте отговорни за цялата си онлайн дейност и за това, което публикувате. Ако имате съмнения относно нещо, което смятате да публикувате, първо говорете със съдебния съвет. В допълнение, ако видите нещо онлайн, което Ви притеснява, говорете с председателя и съдебния съвет незабавно.

Политиката за уместна употреба на правителствените ресурси се прилага за всички онлайн дейности, използващи оборудване на Апелативния съд за обезщетения на работниците (WCAT).

Кодексът за поведение на членовете на WCAT се прилага за всички онлайн дейности, включително социални медии. Следователно употребата на социални медии от членове на WCAT трябва да е в съответствие с Кодекса за поведение на членовете на WCAT, включително т. 2.7, която разглежда външните дейности (Кодексът за поведение е изложен в Приложение 12 към Наръчника с практически правила и процедури (MRPP)):

2.7 Външни дейности

Членовете трябва да гарантират, че външните им дейности не се намесват в безпристрастното, ефективно и навременно изпълнение на задълженията им. Членовете не трябва да се включват в дейности, които уронват репутацията на WCAT. Освен ако не са оторизирани от председателя, членовете не трябва да извършват външни дейности по начин, който изглежда официално подкрепен или свързан с WCAT, или изглежда, че представлява мнението или политиката на WCAT. Членовете не трябва да използват положението си в WCAT, за да придадат тежест на общественото изразяване на лично мнение. Членовете не трябва да използват бланката на WCAT за лична кореспонденция или въпроси, които не са свързани с WCAT. Членовете са свободни да участват в политически дейности, доколкото могат да поддържат своята безпристрастност и възприятието за безпристрастност във връзка със своите задължения и отговорности. Политическите дейности на членовете трябва да са ясно разграничени от дейностите, свързани с ролята им на членове.

Членовете не трябва да се включват в политически дейности през работно време или да използват съоръженията, оборудването или ресурсите на WCAT в подкрепа на подобни дейности.

Членовете не внедряват партийна политика на местно, провинциално или национално ниво на работното място. Това не се прилага за неформални, частни дискусии сред колеги.

Стандартите за поведение на Агенцията за обществени услуги на Британска Колумбия и Декларацията за политиката на Агенцията за обществени услуги на Британска Колумбия – Дискриминация и тормоз на работното място, също се прилагат. Ако сте член на правното общество на Британска Колумбия, трябва да спазвате и Закона за правната професия, Правилата на правното общество и Наръчника за професионално поведение, когато взаимодействате със социалните медии.

Помнете, че Нормите на правната етика изискват поведението на юристите по всяко време да се характеризира с откровеност и справедливост.

Имайте предвид следните точки при достъп или публикуване в социални медии:

(i) Мислете преди да публикувате. Публикациите в интернет често са изключително лесни за откриване и остават достъпни, дълго след като са забравени от потребителя. Нищо не е

²² https://www.cacp.ca/law-amendments-committee-activities.html?asst_id=844

напълно „лично“ и нищо не се заличава напълно в интернет. Не публикувайте нищо, което не желаете да прочетете на първа страница на вестника.

(ii) Използвайте трезва преценка, дискретност и благоприличие. Ако се колебаете относно публикация или друга дейност, действайте с предпазливост. Не се въвличайте в ожесточени дебати. Избягвайте личните нападки, онлайн споровете и враждебната комуникация.

(iii) Поддържайте ниво на професионализъм, честност и уважение. Не се дръжте по начин и не насърчавайте поведение, което е незаконно, непрофесионално или неприемливо. Дори в лична страница или използвайки собствения си компютър или устройство, не се включвайте в разгорещени спорове по работни въпроси онлайн. Ако имате притеснение, споделете го пред член на ръководството. Ако публикувате неподходящи коментари, които се отразяват негативно върху WCAT, в личното си пространство, могат да последват дисциплинарни мерки.

(iv) Убедете се, че дейността Ви в социалните медии не се намесва в професионалните Ви ангажименти.

(v) Не се идентифицирайте като член на WCAT в уебсайтовете на социалните медии. Ако се идентифицирате като член на WCAT, всичко, което публикувате, има потенциала да рефлектира върху WCAT. Превръщате се и в портал за други, които могат да публикуват относно WCAT. Въпреки че можете да контролирате това, което публикувате, не можете да предвидите, нито да контролирате, какво другите, дори членовете на семейството, могат да публикуват на Вашата страница.

(vi) Дръжте се по начин, който насърчава сигурно и здравословно работно място и подкрепя благосъстоянието на останалите служители и членове. Дискриминацията или тормозът на други членове или служители на WCAT са забранени, независимо дали това е в работно или след работно време. Това включва всякакви подобни дейности посредством социални медии. Членовете и служителите на WCAT трябва да се отнасят помежду си с уважение и достойнство.

➤ **Съдебният съвет на Канада: Етични принципи за съдии** ²³

Някои от приложимите етични принципи са:

1. **Цел:** Целта на този документ е да предостави етични насоки за федерално назначени съдии.
2. **Съдебна независимост:** Независимата съдебна власт е абсолютно необходима за безпристрастното правосъдие по силата на закона. Следователно съдиите следва да отстояват и да служат за пример на съдебната независимост както в нейния индивидуален, така и в институционалния ѝ аспект.
3. **Интегритет:** Съдиите следва да се стремят към поведение с интегритет, за да поддържат и повишават общественото доверие в съдебната власт.
4. **Прилежност:** Съдиите следва да са прилежни в изпълнението на съдебните си задължения.
5. **Равенство:** Съдиите следва да спазват поведение и да ръководят производствата по начин, по който да гарантират равенство съгласно закона.
6. **Безпристрастност:** Съдиите трябва да са и да изглеждат безпристрастни по отношение на своите решения и процеса по вземането им.

²³ http://www.cjc-ccm.gc.ca/cmslib/general/news_pub_judicialconduct_Principles_en.pdf.

- **САЩ: Официално становище относно употребата на електронни социални медии от съдии** ²⁴
- **Обединено кралство: „Блогинг от лица на съдебни постове“** ²⁵

Блогингът от страна на членове на съдебната власт не е забранен. Въпреки това служителите, които поддържат блогове (или публикуват в блоговете на други лица), не трябва да се идентифицират като членове на съдебната власт. Те трябва да избягват и изразяване на мнения, които, в случай че стане известно, че са назначени на длъжност в съдебната власт, биха могли да нанесат вреди на общественото доверие в собствената им безпристрастност или в съдебната власт като цяло.

3. Съдебна практика

- **Sunday Times срещу Обединеното кралство** (1979 г.): Европейският съд по правата на човека отбеляза важността от откритост по отношение на съдилищата: Съществува обществено признание на факта, че съдилищата не могат да функционират в среда на вакуум. Въпреки че те са форум за разрешаване на спорове, това не означава, че не може да съществуват предварителни обсъждания на споровете другаде – в специализирани списания, общата преса или сред обществеността като цяло. Освен това, въпреки че масовите медии не трябва да прекрочват границите, наложени в интерес на правилното правораздаване, на тях е възложено да предават информация и идеи, засягащи въпроси, повдигнати пред съдилищата, както и в други области от обществен интерес. Не само медиите имат задачата да предават подобна информация и идеи: обществеността също има правото да ги получи.
- **De Haes and Gijssels срещу Белгия** (1997 г.) Съдът признава, че членовете на съдебната власт трябва да се ползват от обществено доверие, посочвайки: Съдилищата – гарантите на правосъдието, чиято роля е основна в държавата, базирана на върховенството на закона – трябва да се ползват с обществено доверие. Те трябва да бъдат защитени по съответния начин от разрушителни атаки, които са необосновани, особено с оглед на факта, че съдиите са предмет на задължение за дискретност, което ги възпрепятства да отговарят на критики.
- **Hurter срещу Швейцария** (вж. и **Morice срещу Франция**) Съдът обяви иска относно наложена глоба на адвокат за изказване в хода на производството, че апелативният съд е извършил наказателни престъпления, като недопустим. Съдът отново посочи, че адвокатите имат централна позиция в правораздаването в качеството си на посредници между обществеността и съдилищата. Следователно беше основателно да се очаква от тях да изиграят ролята си в надлежното правораздаване и по този начин да поддържат общественото доверие в правосъдната система. В настоящото дело сериозността и общият характер на обвиненията бяха едва съвместими с тази роля. Наказанието, което не е прекомерно тежко, бе установено за необходимо за поддържане на авторитета и

²⁴

https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibility/formal_opinion_462_authcheckdam.pdf

²⁵ http://www.familylaw.co.uk/system/redactor_assets/documents/491/Blogging_by_Judicial_Office_Holders.pdf.

безпристрастността на съдебната власт.